

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ**

Кафедра педагогіки та гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник кафедри,

кандидат педагогічних наук, доцент

Наталія РАЗУМЕЙКО

«__» _____ 2020

СИЛАБУС

**навчального курсу «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»
для підготовки доктора філософії (третій рівень вищої освіти)
за спеціальністю 081 «Право»**

РОЗРОБНИК:

доктор філософських наук, доцент

Володимир СПІВАК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

На засіданні кафедри педагогіки та

гуманітарних дисциплін

Протокол № __ від «__» _____ 2020р.

Кредити та кількість
годин:

3 кредити ECTS; години:

Денна форма: 16 лекційних,

16 семінарських, 58 самостійна робота.

Заочна форма: 6 лекційних,

12 семінарських, 72 самостійна робота.

Анотація курсу

Знання методології наукових досліджень є невід'ємною складовою формування справжнього науковця. Тож актуальність цієї дисципліни є очевидною та не вимагає додаткового обґрунтування.

Вивчаючи цей курс Ви зможете дізнатись:

- філософські основи науки як суспільного усвідомлення реальності;
- сутність сучасних проблем методології науки;
- методологічні основи проведення наукових досліджень;
- нормативно-правову базу та її роль у науковому дослідженні;
- методи аналізу і побудови наукових теорій в галузі права;
- методи інформаційної підтримки наукового дослідження; організацію і планування науково-дослідної роботи;
- порядок і основні етапи організації наукового дослідження;
- теоретичні положення підготовки публікації у міжнародних рецензованих виданнях;
- структурування наукової публікації відповідно до вимог міжнародних наукометричних баз (наприклад, Web of Science, Scopus, Web of Knowledge, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef, та ін.).

В процесі вивчення дисципліни Ви зможете навчитись:

- планувати наукове дослідження;
- висувати і перевіряти наукові гіпотези;
- робити науковий опис об'єкта дослідження;
- обґрунтовувати методи дослідження, використовувати Інтернет-простір та Інтернет-ресурси науки;
- оцінювати результати наукового дослідження; використовувати знання з методології наукових досліджень у процесі підготовки дисертаційного дослідження, забезпечувати організаційну підготовку наукового дослідження;
- застосовувати на практиці загальнонаукові, конкретно-наукові і спеціальні методи наукового дослідження;
- використовувати різні форми апробації і впровадження у практику власних результатів наукових досліджень;
- зміст і порядок розрахунків основних кількісних науко метричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Хірша (h-індекс), імпаکت-фактор (IF)).

Набуті знання та вміння знадобляться Вам для:

- глибокого розуміння сутності і значення наукових досліджень як інструменту одержання знань в інформаційному середовищі, знаряддя пізнання та соціальної інституції;
- вироблення нових наукових парадигм, самопідготовки, написання дисертаційного дослідження, наукових статей, доповідей;
- використання методик та технологій наукового пошуку, підготовки до самостійної наукової діяльності;
- застосування загальнонаукових та спеціальних методів збору

інформації, аналізу наукових публікацій, огляду сучасного стану та перспектив проведення досліджень в галузі права та подання їх результатів;

- організації та проведення аналітичної та дослідницької наукової роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Ця дисципліна тісно переплітається з філософією, логікою, соціологією, теорією та історією держави і права та складає підґрунтя для адекватного розуміння змісту наукового дослідження. При вивченні цієї дисципліни буде зроблено ставку на поєднання традиційних (звичних) форм роботи – лекція, обговорення питань семінару, а також використовуватимуться робота з текстами, організація диспутів та ін. Вивчаючи цей курс ви матимете можливість долучитись до дискусій з приводу важливих питань наукового пізнання й професійної етики науковця. Думка кожного учасника освітнього процесу стане невід’ємною складовою здобуття відповідей на одвічні питання про межі людського пізнання.

Мета курсу

Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» є формування у слухачів наукового світогляду, цілісного уявлення про методологію наукового дослідження та навичок практичного застосування конкретних методів наукового пошуку у професійній діяльності, формування системи теоретичних і практичних знань в галузі права, проведення і методологія наукових досліджень, філософських і організаційних засад наукової діяльності; вивчення принципів і методів управління і реалізації наукових досліджень, організації праці дослідника, етики і моралі науки; набуття практичних навичок організації дослідження, оприлюднення і реалізація результатів наукового дослідження.

Основні завдання вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» полягають у наступному:

- ознайомити з наукою як системою знань, формами її організації і управління, системою підготовки наукових кадрів в Україні;

- дати уявлення про методологію наукових досліджень як інструментарій і як науку про методи і області їх застосування в науковій діяльності;

- розкрити значення і сутність інформаційного забезпечення наукової діяльності; ознайомити з організаційними засадами наукових досліджень;

- дати уявлення про етапи організаційно-методичної підготовки наукового дослідження;

- ознайомити з методикою експериментальних досліджень;

- ознайомити з формами апробації і реалізації наукових досліджень; дати уявлення про ефективність наукової діяльності і методикою її визначення; розкрити роль і принципи наукової організації праці у науковій діяльності.

**Організація навчання
Тематичний план**

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин											
	Усього	Денна форма					Усього	Заочна форма				
		Л	СЗ	ПЗ	СР	ІР		Л	СЗ	ПЗ	СР	ІР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи науки і наукової діяльності												
1. Наука і наукове дослідження.	10	2	2		6	-	-	2	-		9	-
2. Концептуальні основи наукового пізнання.	10	2	2		6	-	-	2	-		9	-
3. Наукове дослідження та методика його виконання.	12	2	2		8	-	-	2	2		9	-
Розділ 2. Технологія проведення наукових досліджень												
4. Технологія дослідницької роботи.	12	2	2		8	-	-	-	2		9	-
5. Рівні та методи наукового дослідження.	12	2	2		8	-	-	-	2		9	-
6. Організація науково-дослідної роботи аспірантів.	10	2	2		6	-	-	-	2		9	-
7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	12	2	2		8	-	-	-	2		9	-
8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження в практику.	12	2	2		8	-	-	-	2		9	-
Всього годин	90	16	16		58		90	6	12		72	

Завдання для семінарських занять

Готуючись до семінарського заняття Ви маєте підготувати конспект питань, що містяться в плані відповідної теми. Наявність конспекту всіх (!) питань та ваша присутність на занятті є запорукою успішної роботи та отримання балів (їх кількість залежить від вашої активності та якості підготовки). Відсутність конспекту або неповний конспект, навіть за умови вашої присутності на семінарі, оцінюється в 0 балів. Для заочної форми навчання питання винесені на теми 1-2 виносяться на самостійне опрацювання.

Тема 1. Наука і наукове дослідження – 2 години.

Питання семінарського заняття:

1. Що таке наука? В чому полягають її мета і завдання та які функції вона виконує ?
2. З яких елементів складається наукова система?
3. Що таке категорії і категоріальний апарат?
4. Наукознавство та етапи його становлення.
5. Предмет наукознавства, та його зв'язок з історіографією?
6. Етапи та закономірності розвитку науки.
7. Науково-технічний прогрес та моделі розвитку науки.
8. Які етапи науково-технічного прогресу виділяються в історіографії, форми науково-технічного прогресу.
9. Науково-технічна революція, які класифікації науково-технічної революції наводяться в історіографії?
10. Чим характеризується науково-технічний прогрес та науково-технічна революція на сучасному етапі?

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання – 2 години.

Питання семінарського заняття:

1. Що таке пізнання та які типи пізнання вам відомі, які особливі характеристики можете виділити в науковому пізнанні, чим відрізняється наукове пізнання від інших видів пізнання?
2. Що таке пізнавальний цикл та його складові елементи?
3. Що таке мислення? Якими є основні операції та види мислення?
4. Що таке наукове знання і його класифікація в історіографії? Чим відрізняється наукове знання від інших видів знання?
5. Які види наукового та ненаукового знання вам відомі?
8. Чим відрізняються умоглядно-філософський підхід до визначення ролі і місця філософії у науковому пізнанні від позитивістського підходу?
9. Що таке позитивізм, неопозитивізм та постпозитивізм? Якими є їхні основні положення?
10. Що таке епістемологія? Чим характеризується класична та некласична епістемологія?
11. Що таке евристика? В чому сутність методів евристики? Назвіть евристичні моделі. В яких формах можуть бути представлені результати евристики?

12. Що таке синергетика? Назвіть принципи синергетики.
13. Що таке система? Які класифікації систем існують в історіографії?
14. Які універсальні методи пізнання вам відомі?
15. Що таке метафізика? Якими є її основні принципи?
16. Що таке діалектика? Назвіть принципи і закони діалектики.
17. Чим відрізняються метафізичний та діалектичний методи?
18. Якими фундаментальними принципами керуються сучасні дослідники в процесі пізнання?

Тема 3. Наукове дослідження та методика його використання – 2 години

Питання семінарського заняття:

1. Що таке наукове дослідження, його об'єкт та предмет, назвіть класифікації наукових досліджень.
2. Що таке методологія? Які функції вона виконує?
3. Які види та структурні елементи методології називають дослідники?
4. Що таке дискриптивна та прескриптивна методологія?
5. Чим відрізняється змістовна методологія від формальної?
6. Що таке метод? Чим характеризується науковий метод?
7. Назвіть класифікації методів наукових досліджень.
8. Чим характеризуються філософські, загальнонаукові та конкретно наукові методи? Які види загальнонаукових методів виділяють дослідники?
9. Які методи дослідники відносять до методів теоретичного та емпіричного рівнів пізнання?
10. Особливості проведення наукового дослідження в галузі права та інших галузях соціальних та поведінкових наук.

Тема 4. Технологія дослідницької роботи – 2 години

Питання семінарського заняття:

1. Що таке технологія наукового дослідження, підходи до визначення основних етапів проведення наукового дослідження?
2. Що таке науковий напрям та з яких елементів він складається?
3. Що таке наукова проблема та етапи її формулювання. В чому полягає наукова і практична актуальність проблеми?
4. Що таке тема дослідження? Які висувуються вимоги до формулювання теми дослідження?
5. Що таке об'єкт і предмет дослідження? Чим вони відрізняються один від одного?
6. Від чого залежить новизна дослідження?
7. Що таке мета дослідження? Чим відрізняється мета роботи від її завдань?
8. Якими є критерії оцінки достовірності результатів теоретичного та емпіричного дослідження?
9. Що таке гіпотеза дослідження? Назвіть етапи роботи над гіпотезою та способи доказу гіпотези?

10. На чому ґрунтується процедура доведення гіпотези? Назвіть види доказів гіпотези.

11. Що таке план дослідження? Чим характеризується процес дослідження стану розробки (історіографії) проблеми? Що таке джерела інформації?

12. Які вимоги висуваються до вибору методів дослідження?

13. Наукова теорія, види та складові теорії. За яких умов гіпотеза перетворюється на теорією?

14. Які вимоги пред'являються до написання висновків наукового дослідження?

15. Чим характеризується етап оформлення наукової роботи?

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження – 2 години

Питання семінарського заняття:

1. Чим характеризуються емпіричний та теоретичний рівні дослідження?

2. Що таке факт, емпіричне узагальнення та емпіричний закон?

3. Що таке наукова проблема? Які класифікації наукових проблем наводяться в літературі?

4. Що таке поняття та понятійний апарат? Які види наукових законів називаються в літературі?

5. Чим характеризується поняття «парадигма», як зміна парадигм впливає на розвиток наукового знання?

6. Які види картин світу вам відомі і чим характеризується наукова картина світу? Як зміна картини світу впливає на розвиток науки?

7. Що представляє собою метод сходження від абстрактного до конкретного?

8. Що таке гіпотетико-дедуктивний метод? Які шляхи та етапи гіпотетико-дедуктивного розгортання теорії ви можете назвати?

9. В чому сутність аксіоматико-дедуктивного методу? Чим він відрізняється від гіпотетико-дедуктивного?

10. Що таке явний експеримент та в чому його відмінність від звичайного? Які стадії здійснення, типи та функції явного експерименту ви можете назвати?

11. В чому полягає сутність процедур аналізу і синтезу?

12. Що таке абстрагування? Які цілі, прийоми та види абстракцій вам відомі?

13. В чому полягає сутність методів індукції та дедукції? Які види індуктивних та дедуктивних умовиводів ви знаєте?

14. Що таке аналогія? Які види висновків за аналогією ви можете назвати?

15. Чим характеризується метод моделювання? Які види моделювання вам відомі?

16. Що таке експеримент? Чим він характеризується і відрізняється від спостереження? Підходи до планування експерименту, етапи його здійснення та вимоги до виконання?

17. Чим характеризується метод спостереження? Які висуваються вимоги до його здійснення?

18. Що таке порівняння? Чим відрізняється безпосереднє порівняння об'єктів від опосередкованого?

19. В чому полягає сутність методу вимірювання? Які типи вимірювання ви знаєте?

20. Що таке опис, які етапи опису вам відомі?

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи аспірантів – 2 години.

Питання семінарського заняття:

1. Вибір теми дисертаційного дослідження та узгодження її з напрямками науково-дослідної роботи кафедри та Академії.

2. Підготовка документів на засідання кафедри: обґрунтування теми дисертаційного дослідження та закріплення наукового керівника.

3. Підготовка документів на засідання Вченої ради Академії щодо затвердження теми дисертаційного дослідження та наукового керівника.

4. Складання розгорнутого плану дисертаційного дослідження.

5. Складання індивідуального плану роботи аспіранта та оцінка його виконання.

6. Складання щорічного робочого плану аспіранта та оцінка його виконання.

7. Підготовка до складання кандидатських іспитів.

8. Порядок атестації аспірантів.

9. Особливості наукової діяльності здобувачів.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень – 2 години

Питання семінарського заняття:

1. Чи може бути проведено наукове дослідження без ознайомлення з документами, що характеризують його предметну галузь?

2. Як ви розумієте поняття «інформаційні ресурси», якою є їх структура?

3. На які групи поділяються джерела інформації за ступенем їх науково-аналітичної обробки?

4. Які документи називають інформаційними? Чим відрізняються між собою реферат і анотація?

5. Що являє собою інформаційна база дослідження?

6. Навіщо досліднику мати знання про систему науково-технічної інформації?

7. Яке місце в системі інформаційних ресурсів галузі «Право» посідають бази даних? Які бази даних доцільно використовувати як інформаційний ресурс у дослідженнях з правознавства?

8. Що таке довідково-бібліографічний апарат бібліотеки, його склад. Роль алфавітно- предметного покажчика у наукових дослідженнях?

9. Яку роль відіграє робоча картотека джерел інформації у науковому дослідженні?

10. Що таке Універсальна десяткова класифікація та яке її призначення (УДК)?

11. Інформаційними ресурсами яких провідних бібліотек України, в першу чергу, необхідно скористуватися в процесі здійснення наукового дослідження в галузі права?

12. Чим може бути корисним Інтернет як джерело інформації в галузі права?

13. Який документ визначає вимоги до бібліографічного опису джерел інформації?

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження у практику – 2 години

Питання семінарського заняття:

1. Що таке реферат? Які пред'являються вимоги до його написання?

2. Чим відрізняється реферування від анотування? З яких частин, зазвичай, складається реферат? Які існують види рефератів?

3. Що таке наукова конференція? Які види наукових конференцій вам відомі?

4. Що таке тези? В чому полягає алгоритм формулювання тези? Які пред'являються вимоги до оформлення тез доповідей?

5. Що таке наукова стаття? Якими є правила її оформлення?

6. Які вимоги пред'являє МОН України до плану статті? Які статті зараховуються при захисті дисертацій?

7. Що таке монографія? Які пред'являються вимоги до монографій, що подаються на здобуття наукового ступеня?

8. Що таке дисертація? Які вимоги пред'являє МОН України до структури і оформлення дисертацій?

9. Що таке автореферат дисертації? Які вимоги пред'являє МОН України до структури і оформлення автореферату?

10. В чому може полягати впровадження результатів наукових досліджень?

11. На основі яких показників здійснюється оцінка фундаментальних досліджень? Якими є критерії оцінки результатів теоретичного дослідження?

12. Чим визначається ефективність прикладних досліджень? Якими є критерії оцінки результатів емпіричного дослідження?

13. Як оцінюється ефективність роботи дослідника та науково-дослідної роботи групи?

14. На основі яких показників здійснюється розрахунок економічної ефективності впровадження нововведень?

Завдання для самостійної роботи.

Ряд питань навчальної дисципліни виносяться на самостійне опрацювання. Виконання самостійної роботи оцінюється окремо та є невід'ємною складовою успішного проходження курсу. Для заочної форми навчання додатково на самостійну роботу виносяться питання лекцій та семінарів за темами 1-2.

Тема 1. Наука і наукове дослідження

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Три аспекти науки: соціальний інститут, результат, процес.
2. Критерії науковості знання: істинність, обґрунтованість, інтерсуб'єктивність.
3. Принцип достатньої підстави,
4. Форми організації наукового знання.
5. Правила визначення понять. Помилки, що допускаються при визначенні понять.

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Проаналізувати помилки визначення понять.
2. Проаналізувати наявні форми наукового знання у власному дослідженні.
3. Надати альтернативні визначення ключовим поняттям дисертаційної роботи.

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Принципи наукового пізнання: детермінізм, відповідальність, додатковість.
2. Сучасне розуміння наукових принципів.
3. Логіка виділення принципів наукового пізнання.

Завдання для індивідуальної роботи.

Опрацювати роботу Коену М., Ноелю Е. «Що таке науковий метод?» [4; 529-544].

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Особливості індивідуальної наукової діяльності.
2. Соціальна відповідальність вчених.
3. Норми наукової етики.

Завдання для індивідуальної роботи.

Підготувати відповіді на наступні запитання відносно власного дослідження.

1. Які основні джерела існують відносно теми обраного дослідження?
2. Хто з попередніх дослідників найбільш повно досліджував тему, що обрана Вами для дослідження?
3. Які прогалини існують в дослідженні даної теми.

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Твердження та їх ґрунтовність.

2. Аргументація у науковій бесіді. П'ять елементів дослідницької аргументації.

3. Функція доводів та фактів для тез.

4. Робота з альтернативами наукового твердження.

5. Види тверджень: практичні та концептуальні.

6. Оцінка конкретності та значущості твердження.

7. Параметри аналізу використаних аргументів.

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Скласти власну дослідницьку аргументацію.

2. Проаналізувати статті у пошуках розгорнутої наукової аргументації.

Тема 6. Рівні та методи наукового дослідження.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Базові методологічні принципи наукових досліджень.

2. Теоретичний та емпіричний рівень: співвідношення понять.

3. Компаративістика як напрям та метод дослідження.

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Визначити базові методологічні принципи свого дослідження.

2. Описати методологічний інструментарій власних наукових студій.

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи аспірантів

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Правила роботи з науковою літературою. Значення літературного огляду для визначення новизни дослідження.

2. Наукова проблема як основа задуму дисертаційного дослідження.

3. Актуальність дисертаційного дослідження та її обґрунтування.

4. Пошук протиріч, як пошук наукових проблем.

5. Типи протиріч: виду, частини та цілого, розвитку, причин та наслідків, точки зору, цілі та засобів.

Завдання для індивідуальної роботи.

1. Сформулювати власну наукову проблему як протиріччя.

2. Знайти в наукових виданнях приклади протиріч, неповноти, помилок.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Узагальнення повсякденних життєвих подій в поняттях наукових концепцій і теорій.

2. Формування понятійного мислення вченого.

3. Диференціація професійної та повсякденної реальностей.

Завдання для індивідуальної роботи:

Проаналізуйте будь-яке дисертаційне дослідження (або його частину) та визначте якими інформаційними джерелами користувався автор.

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження у практику.

Завдання для самостійного опрацювання:

1. Підготуйте, згідно з вимогами, обґрунтування дисертаційного дослідження з обраної чи запропонованої теми та оформіть її зміст.

Порядок оцінювання знань аспірантів:

Поточний контроль знань аспірантів здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять з метою одержання інформації про якість засвоєння пройденого матеріалу. Формами перевірки знань, вмінь та навичок аспірантів є: усне та письмове опитування, виконання тестових завдань, самостійна письмова робота.

Денна форма навчання

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Кількість балів
	Робота на лекції	1
з/п	Робота на семінарському занятті	до 5
	Самостійна робота	12
	Залік	до 40
	Вид навчальної діяльності	Кількість балів
	Робота на лекції	1
	Робота на семінарському занятті всього	до 5

Заочна форма навчання

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Кількість балів
	Робота на лекції	1
	Робота на семінарському занятті	до 5
	Самостійна робота	27
	Залік	до 40

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування). Нарахування балів за роботу на лекціях відбувається шляхом перевірки конспектів лекцій. При тому оцінюється: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій; відтворення лекційних матеріалів під час виконання тестового контролю. Наявність усіх компонентів роботи на лекціях може бути оцінено за весь курс 8 балів. За недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті, систематичні пропуски лекційних занять, аспіранту за даний вид навчальної роботи, бали нараховуються лише в частині законспектованих лекцій.

Відповідь на семінарському занятті оцінюється за наступними критеріями:

5 балів – повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

4 бали – володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

3 бал – загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

2 бали відповідь має репродуктивний характер, при виникненні додаткових питань здобувач не може на них відповісти.

1 бал - наявний конспект семінарського заняття, здобувач присутній на занятті, слухає доповіді але не включається в роботу.

Виконання завдань на самостійну роботу оцінюється за наступними критеріями:

– наявність матеріалу для висвітлення питань винесених на самостійну роботу.

Підсумковий контроль якості засвоєння знань курсантами з навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень».

Питання для складання заліку адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу дисципліни.

Складання заліку. У випадку, якщо аспірант впродовж семестру набрав менше 60 балів, він повинен скласти залік з метою підвищення свого рейтингу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**Питання до заліку для здачі заліку з дисципліни
«Методологія наукових досліджень»**

1. Поняття знання та пізнання. Форми пізнання.
2. Поняття та ознаки науки. Складові науки
3. Виникнення науки та періодизація її історії.
4. Історичні та сучасні спроби класифікації наук.
5. Нормативи науки.
6. Критерії науковості.
7. Наукова істина та верифікація наукового знання.
8. Проблема, гіпотеза, теорія як форми наукового пізнання. Закон як ключовий елемент наукової теорії.
9. Особливості соціально-гуманітарного пізнання.
10. Предмет юридичної науки.
11. Класифікація юридичних наук. Предмет галузевих юридичних наук.
12. Поняття та функції наукового метода. Розвиток наукової методології.
13. Діалектичні принципи та закони у юридичних наукових дослідженнях.
14. Емпіричні методи у юридичних наукових дослідженнях.
15. Теоретичні методи у юридичних наукових дослідженнях.
16. Історико-правовий метод.
17. Формально-юридичний метод.
18. Порівняльний метод у праві.
19. Дефініції в праві.
20. Завдання наукового дослідження та вибір теми наукового дослідження.
21. Основні форми науково-дослідної роботи.
22. Форми підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів.
23. Наукові ступені, вчені звання та порядок їх присудження.
24. Наукові видання та їх види.
25. Національна система науково-технічної інформації.
26. Оформлення наукових та науково-прикладних результатів наукових досліджень.
27. Забезпечення авторських прав у наукових дослідженнях.
28. Науково-метричні бази та їх значення.
29. Документована і недокументована наукова інформація.
30. Способи (канали) та форми передачі (обміну) наукової інформації.
31. Характеристика та загальний зміст наукового дослідження.
32. Наукова інформація та принципи її обробки у кваліфікаційному дослідженні.
33. Науковий текст та його основні елементи.
34. Наукова мета та завдання.
35. Основні структурні елементи наукової роботи.
36. Стаття як жанр наукової комунікації.
37. Специфіка наукового реферування.
38. Комунікативні особливості наукового тексту.
39. Анотація і реферат, їх відмінності. 20.

40. Принципи наукової етики. Наукове дослідження та авторське право.
41. Особливості складання літературного огляду. 23. Схеми та структура наукового аналізу.
42. Наукова доповідь та наукове повідомлення, мета, завдання, відмінності.
43. Принципи складання анотації.
44. Тези як науковий жанр. Порядок написання тез.
45. Наукове дослідження і принципи авторського права.
46. Структура наукового звіту.
47. Види і форми наукових публікацій.
48. Результати теоретичного і практичного (експериментального) досліджень, специфіка їх оформлення.
49. Роль особистості вченого в науці.
50. Планування і раціональна організація праці науковця.

Політика академічної доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших здобувачів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань здобувачів.

Рекомендована література:

Основна:

1. Бірта Г.О. методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 142с.
2. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Київ: Алерта, 2016. 622 с.
3. Мокін Б., Мокін О. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
4. Основи наукових досліджень : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко; передмова В. В. Косенко. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. 284 с.
5. Сисоева С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних

досліджень: підручник. Рівне: Волинські обереги, 2018. 360 с.

6. Чорновол-Ткаченко О.О. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 156 с.

7. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2013. 48 с.

8. Шишкіна Є.К., Носирев О.О. Методологія наукових досліджень. Харків: Вид-во «Діса плюс», 2014. 200 с.

Додаткова.

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : навч. посібн. Харків: Вид. ХНЕУ, 2005. 96 с.

2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень. Київ: АБУ, 2002. 480 с.

3. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования : учебн. пособ. Київ: МАУП, 2004. 216 с.

4. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень. Київ: Акад. муніцип. упр., 2012. 276 с.

5. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 212 с.

6. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. Київ: Міленіум, 2005. 186 с.

7. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень. Полтава : Оріяна, 2012. 180 с.

8. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень. Львів : ЛНУ, 2011. 179 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.

2. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>.

3. Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

5. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.